

Kif tħossok jgħodd

Maria Camilleri

“Nixorbu bis-saħħa tas-Sur Cassar, il-moħħ wara dan kollu! U aktar!” Il-Ministru fetaħ dirgħajh u dar nofs dawra. Għolla t-tazza bix-xampanja u kulhadd għamel bħalu. Illum kienet qed tiġi inawgurata l-ħames lukanda fil-katina ta’ lukandi lussużi fil-gżira tagħna.

Il-mistednin kollha b’pika bejniethom biex jidhru viċin kemm jista’ jkun tal-Ministru u tal-personalitajiet distinti l-oħra. Jien wiehed minnhom. Illum, minbarra l-ftuħ tal-lukanda, qed niċcelebra għeluq snini.

Kont qed nieħu gost indur, nirċievi l-kumplimenti, sew sinciera u sew foloz, ta’ dawk kollha li kienu jimlew is-sala u jimlew aktar żaqqhom bl-aħjar u l-aqwa ikel u xorb li kont ħadt ħsieb nipprovdilhom. Hekk kien xieraq, wara kollox. Illum kienet festa doppja.

“Nawguralek, Sur Cassar. Alla jbierek lanqas tidhirhom it-tlieta u sebghin sena! Tidher għaxar snin iżgħar,” qaltli l-gurnalista li kienet qed tirrapporta dan l-avveniment biex l-għada jidher fuq it-tv. U kompliet bil-mistoqsija stupida li illum saret cliché u li jħobbu jagħmlu f’okkażjonijiet bħal dawn, “Tgħidilna x’inhu s-sigriet kif bqajt tidher hekk tajjeb?” Kelli aptit nibgħatha tixxejjer, imma wegħibtha bi tħissima sarkastika, “Ilbes pulit, iżbogħ xagħrek, ħaddem moħħok u, fuq kollox, ibqa’ single.” Reggħu daħku. U għandu jkun ma kinitx se tħallini bi kwieti nixrob dik it-tazza birra kiesħa, għax reggħet ressqet lejn wiċċi dak l-imbieriek mikrofonu. “U tgħidilna kif beda dan is-suċċess tiegħek fin-negożju?”

“Issa la qegħdin hawn ma nistax ngħidilkom le, hux hekk?” iċċajtajt jien. “Dak iż-żmien il-ħajja ma kinitx faċli, u kulhadd ried jaqta’ bi snien biex jirnexxi. Konna erbgha fil-familja: jien, ħija ż-żgħir u ommi u missieri. Ħija

kien għaxar snin iżgħar minni. Konna qisna l-ħabel u s-satal, fejn immur jien, jiġi warajja. Kienu jgħidulna li konna qisna fula maqsuma tant kemm konna nixxiebh. Peress li kont akbar minnu, kont inhoss li kelli nindukrah. Id-dar qatt ma konna neqsin minn xejn għax missieri kien jaqlagħha tajjeb bhala kuntrattur, jixtri dar u jbigħ oħra, u r-rota dejjem iddur.”

Hawn waqqfitni l-ġurnalista. “Skont tagħrif li għandi inti bdejt b’lukanda żgħira fil-Belt, hux hekk?”

“Sewwa qed tgħid, Sinjorina, imma ħa ngħidlek ħaġa li ftit jafuha. Din tal-lukanda ma kinitx xi ħaġa li verament xtaqt nagħmel jien. Fil-fatt l-ewwel xewqa tiegħi kienet li xi darba niftaħ ħanut tal-moda. Dan li qed taraw illum għamiltu b’rispett ta’ hija wara l-incident li kellu.”

Kif lissint l-aħħar kelmiet, id-diskors ta’ dawk prezenti waqaf ħesrem u kollha daru lejja ħa jisimghu sew dak li kelli xi ngħid.

“Incident? Din ġdida! Issa trid tgħidilna dwaru għax qabbadtna l-kurzità,” iċċajta miegħi l-Ministru.

“Ngħidilkom l-istorja fil-qosor għax inkella nżommkom hawn s’għada,” għeditilhom.

Il-ġurnalista tatni ħarsa li donnha biha riedet tgħidli, “Ejja, ħa neħilsu, għax jien b’xogħol qiegħda hawn!” U bdejt ir-rakkont tiegħi. “Darba minnhom, bħal sajjetta fil-bnazzi, ġrat xi ħaġa li kissret u ġarrfet il-paċi u s-sliem li kienu jirrenjaw fil-familja. Xi hadd kien ġie qal lil missieri li hija kien qed jōħroġ ma’ tfajla. Meta sar jaf min hi, missieri deherlu li ma kinitx tghodd għalih. Ikolli nistqarr magħkom li l-ġenituri tagħna kienu tajbin kemm tridhom, imma kienu jaħsbuha donnhom kienu għadhom jgħixu fil-Medjuevu. Biex ma ntawwalx, inqala’ pandemonju ših. Ghajjat, tghajjir, tisbit u kliem ħazin, sakemm missieri heddu li jekk jibqa’ ma’ dik it-tfajla jista’ jgħid addijo lil dak kollu li kien se jhalli hu wara mewtu. Hija bagħtu jixxejjer, b’għidu u flusu b’kollox, u telaq ’il barra dakinhar stess.

“Dik kienet l-aħħar darba li rajtu ġo darna. Wara xi ftit xhur sirna nafu li kien telaq lejn il-Kanada. Il-kurjuża hi li kien telaq waħdu. Lanqas ħaqq dak l-inkwiet kollu! Jien kont qisni ras maqtugħa, imma darba ħadt l-akbar ferħa ta’ ħajti meta n-nanna giet għandna u bil-moħbi ta’ kulħadd tatni ittra mingħand ħija. Minn dakinhar, bis-saħħa tan-nanna, bqajna nikkorrispondu, mhux spiss imma biżżejjed biex inkunu nafu aħbar xulxin.”

Hawnhekk waqaft ftit biex inbill grizmejjja b'tazza birra u nduq xi haġa mill-ikel li bih beda jdur il-waiter. Il-ġurnalista donnha kienet fuq ix-xwiek, jew biex tara kif kienet se tispicċa dil-biċċa jew inkella biex tftitex titlaq 'il barra. Lanqas ilhaqt niżżilt ix-xarba li kelli f'idi li ma newlitlix tissue biex nimsah kufftejjja. Dan ħadtu bħala sinjal li kien ifisser, "Issa kompli!"

"Wara dan kollu ommi ma damitx hajja. Kienet hassitha wisq din ta' hija. Missieri, għalkemm ma tantx kien juri x'kien iħoss, ma damx ma telaq warajha. Jien sib ruhi wahdi. L-ewwel haġa li għamilt ktibt lil hija u għedtlu li ddeċidejt li nitla' ħdejh il-Kanada u nġhaddi xi ftit żmien miegħu. M'hemmx għalfejn nġhidilkom, hija ħa gost immens u laqagħni b'idejh miftuha. Hija ma kellu rbit ma' hadd. Kien jgħix waħdu f'appartament imdaqqas. Flimkien dorna u gawdejna kemm flaħna. Il-flus ma kinux problema, speċjalment għalija meta tqis dak kollu li writt. Li kien żgur kien li lil hija ma kontx biħsiebni nħallih b'xejn, u dan għedthulu għal darba tnejn.

Jum wiehed il-kliem waqa' fuq id-djar tal-moda li xtaqt niftaħ issa li kelli l-mezzi. Hija ma kienx tal-idea tiegħi u baqa' jsostni li għandi ninvesti f'xi lukanda mbagħad inkompli nkabbar bil-mod. Jien ma ridtx naqla' argumenti u waqafna hemm. Wara kollox dawk kienu flusi u d-deċiżjoni aħħarija kellha tkun tiegħi."

Hawn qabżet il-ġurnalista, "Imma spicċajt biex flaħt il-lukanda!"

"Iva," weġibt waqt li hadt nifs 'il ġewwa, "hassejtni fid- dmir li naqta' xewqet hija. Wara kollox hu kien li salvali ħajti meta waqajt minn fuq il-lanċa. Kieku ma qabizx għalija hu..."

Waqft għal ftit u baxxejt għajnejja 'l isfel, lejn iż-żarbun ileqq li kont liebes. Ikolli nġhid hassejtni ftit kommiss. Xi hadd għabli x'nixrob.

U komplejt bil-ġrajja. "Din id-diżgrazzja tatni ġewwa wisq. Ma kien fadalli lil hadd, la Malta u lanqas imkien. Iddeċidejt li nibqa' hemm. Hassejt li kelli nkun viċin hija u nibqa' nġhix il-memorja tiegħu. U xahar wara xahar, u senawara sena, qattajt parti kbira minn ħajti f'dik l-art li serqitli lil hija ż-żgħir. Ghoxrin sena minnhom għaddejthom naħdem f'lukandi lussużi f'diversi partijiet tal-Kanada. Imma sewwa jgħidu, bħal art twelidek ma ssib imkien, u wara daż-żmien kollu rġajt lura lejn għeruqi. Issa kont kbirt sew fl-età, imma n-negozju kien ġo demmi. U għamilt l-ewwel pass. Imma ma kienx in-negozju tal-moda li bdejt. Ridt li sseħħ il-ħolma li kellu hija. U xtrajt l-ewwel lukanda. Il-kumplement tafuh."

U hawn waqaft. Kien hemm mument ta' skiet li nkiser f'daqqa waħda minn applaws kbir u kliem ta' prosit u tifhir għal dan il-ġest nobbli li għamilt b'rispett ta' hija.

“Grazzi ħafna. Grazzi lil kulhadd u verament napprezza li attendejtu għal dan l-avveniment, li kien ċelebrazzjoni doppja.”

Il-Ministru hadli b'idi u reġa' awgurati aktar suċċessi, aktar saħħa u aktar snin twal fuq it-tlieta u sebghin li diġà kelli. Għax wara kolloxx, iż-żmien x'inhu? Mhux kemm għandek jgħodd imma ta' kemm tħossok.

* * *

U ċertament din kienet il-verità. Kelli nżid għaxar snin oħra mal-età tiegħi dakinhar li mbuttajt lil hija minn fuq il-lanċa. Il-bqija ma kienx diffiċli. Konna nixxiebhu wisq, tant li ħafna drabi kienu jitfixkluna wiehed mal-iehor. Apparti dan, jien kont magħmul aktar kabbari minn hija, avolja dan kien ikbar minni. U meta kbirna, id-differenza fl-età ftit li xejn kienet tidher. Kulma kelli nagħmel kien li nehodlu l-karta tal-identità, tiegħi nitfagħha l-baħar warajh u nibdel ismi, biex imbagħad stajt nakkwista l-wirt li halla missieri.

Kieku baqa' ħaj hija l-kbir, żgur li kien se jibqa' jsostni li jiftaħ dawk id-djar redikoli tal-moda. Qatt ma basar x'għira kont inhoss għalih meta kont nara kif hu spicċa b'dak il-ġid kollu waqt li jien kont itturufnat f'dik l-art imbiegħda, naqlagħha u nikolha! Qatt ma basar x'għira hassejt għalih dakinhar li rajtu quddiemi kif wasal l-ajruport, liebes l-ahjar ilbies tad-ditta, bi bwietu mimlija liri! Kien ġie biex jara fiex kont. Qalli li ma kienx se jhallini b'xejn, tarax! Haseb li kont se nkun kuntent ngħix fuq il-karità li kien biħsiebu jagħtini. Hasibni li kont għadni dak huh iż-żgħir, dejjem nigri warajh bħal ġeru fidil. Jien ridt dak li kien tiegħi, u bis-sewwa jew bid-dnewwa kont determinat li niehdu. Ferrajt tazza xampanja. Kienet xampanja fina, tal-aqwa kwalità. Dejjem ħabbejt il-lussu ta' ħajja komda. Tellajt it-tazza lejn ħalqi u hadt gost inhoss il-bzieżaq ifexfxu, jogħlew ma' xufftejja u ma' mniehri u jinfaqqgħu, l-istess kif infaqqgħu l-bzieżaq tal-holma tal-ghaziż hija l-kbir. U xrobt bis-saħħa ta' hija. U bis-saħħa tiegħi wkoll. Kont inhossni tajjeb. Ma kontx inhossni ġurnata waħda fuq it-tlieta u sittin!